

UDENRIGSMINISTERIET

Møde i Udenrigsudvalget – indlæg til brug for ministeren for udviklingssamarbejde

Udviklingsministerens indlæg i URU den 11/9 – 2018.

Dagsordenspunkt: Orientering ved ministeren for udviklingssamarbejde om udkast til landepolitikpapir for Somalia, jf. URU alm. del - bilag 253

Jeg vil i dag præsentere udkastet til landepolitikpapir for Somalia, der vil udgøre rammen for vores bilaterale forhold til Somalia for perioden 2018 til 2023. Jeg ser frem til at få jeres input og refleksioner.

Formålet med en samlet dansk landepolitik er at udstikke de overordnede politiske og strategiske mål samt fastlægge og skabe sammenhæng mellem de centrale indsatsområder for den danske interessevaretagelse i Somalia.

Landepolitikken tager afsæt i regeringens udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi, Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi ”Verden 2030” samt FN’s verdensmål for bæredygtig udvikling. For regeringen er det vigtigt, at visionen og de strategiske målsætninger for det kommende danske engagement i Somalia er ambitiøs, interessebaseret og samtænkt.

Danmark har en klar interesse i, at Somalia fortsætter den nuværende udvikling mod varig stabilitet, fred og statsopbygning. Danmarks interesser i Somalia koncentrerer sig særligt om globale udfordringer som flygtninge- og irregulære migrationsstrømme, bekæmpelse af voldelig ekstremisme og terrorisme samt maritim sikkerhed på den centrale søtransportkorridor mellem Europa og Asien, hvor Danmark har væsentlige udenrigsøkonomiske interesser.

Somalia er fortsat udfordret på adskillige fronter. Somalia er blandt verdens fattigste og mest skrøbelige lande, og statskollapset i 1991 sætter stadig spor politisk, sikkerhedsmæssigt og humanitært.

Sikkerhedsmæssigt er det positivt, at al-Shabaab nu har været fordrevet fra alle større byområder gennem en årrække, selvom terrorbevægelsen stadig kontrollerer en stor del af landområderne og gennemfører terrorangreb mod civilbefolkningen, de somaliske myndigheder og internationale aktører. Islamisk Stat udgør også en trussel i afgrænsede dele af Somalia.

På alle økonomiske og sociale parametre er Somalia blandt verdens fattigste og mindst udviklede lande. Over halvdelen af befolkningen lever under den internationale fattigdomsgrænse [på 1,90 USD per dag], og den menneskelige kapital er ekstremt begrænset som følge af manglende adgang til kvalitetsuddannelse og sundhedsydelser. En gennemsnitslevealder på knapt 60 år taler sit tydelige sprog i forhold til sundhedssituationen. Når det kommer til kvinders og pigers rettigheder anslås det, at op mod 95 pct. af somaliske pigebørn omskæres.

Samtidig stiger Somalias befolkningstal med 2,9 pct. årligt. Befolkningen er ung - over 70 pct. er under 30 år. Det kan være en styrke, forudsat at ungdommen får redskaberne til at skabe en meningsfuld tilværelse i Somalia. Men hvis ikke de får det, kan arbejdsløshed og fattigdom give frustrationer, der i sidste ende kan lede til voldelig ekstremisme og migration. Der er derfor et enormt behov for at skabe økonomisk vækst og arbejdspladser.

Den humanitære situation er fortsat alvorlig. Tilbagevendende tørke og konflikt har forstærket de i forvejen massive humanitære behov, og Somalia har gennem årtier været et epicenter for mennesker på flugt. I dag lever over en million somaliere som flygtninge, primært i nabolandene men også i Europa, og over to millioner somaliere er internt fordrevne i Somalia.

I stedet for at flygte over Somalias grænser, forbliver størstedelen af den nødstedte befolkning i dag inden for landets grænser som internt fordrevne. Det betyder, at Somalia og det internationale samfund står over for en stor udfordring, når det kommer til at sikre varige løsninger for de millioner af internt fordrevne, der særligt bor i byområderne – og for de flygtninge, der vender hjem fra andre lande.

Udfordringerne er derfor til at få øje på. Når jeg alligevel tillader mig at være forsigtig optimist, er det fordi, jeg kan se, at Somalia de seneste år har taget en række små skridt mod mere politisk stabilitet.

Med valget af præsident Mohamed Abdullahi Mohamed ”Farmajo” i 2017 gennemførte Somalia sin anden fredelige politiske magtoverdragelse i træk.

Den føderale regering tager i stigende grad ansvar for landets udvikling. Der ses fremskridt på økonomiske reformdagsordner som regulering af den private sektor, offentlig økonomistyring og skatteopkrævning. Somalia er derfor også kommet nærmere gældssanering og adgang til finansiering hos Verdensbanken. Det er resultater, Danmark i vid udstrækning har bidraget til. Andre eksempler på konkrete resultater, Danmark har bidraget til de seneste år, er at reducere pirateriet, etablere delstater i Somalias sydlige og centrale regioner og at styrke kriseresponsen markant. Derudover undslap Somalia – til trods for langvarig tørke – hungersnød i 2017 takket være en hurtig og effektiv humanitær indsats fra bl.a. Danmark.

Dette leder mig til, hvad det er, vi gerne vil fremadrettet med vores samarbejde med Somalia.

Den overordnede vision er at understøtte udviklingen af et stabilt, fredeligt og modstandsdygtigt Somalia i inklusiv økonomisk udvikling, der kan tilbyde sine borgere en positiv fremtid. Samtidig er visionen et Somalia, hvor regeringen er i stand til at udøve myndighedshåndhævelse, så situationen i landet ikke længere truer regional og international fred, sikkerhed og velstand. Til at understøtte den vision foreslår vi i landepolitikken tre strategiske målsætninger:

For det første at fremme stabilitet, sikkerhed og statsopbygning samt styrke respekten for menneskerettigheder, med særligt fokus på kvinders rettigheder, unge og beskyttelse af børn.

For det andet at styrke somaliernes modstandsdygtighed og understøtte Somalias håndtering af internt fordrevne og tilbagevendte borgere for at forebygge flygtningestrømme og irregulær migration. Den humanitære krise i Somalia er langvarig, og der er behov for løsninger, der forholder sig til de fordrevnes mere langsigtede behov såsom støtte til forbedrede levevilkår, uddannelse og jobskabelse. Det er i den forbindelse en prioritet at styrke sammenhængen mellem humanitære indsatser og udviklingssamarbejdet. Under denne målsætning vil vi også fremme et konstruktivt samarbejde omkring tilbagetagelse af somaliske statsborgere. Danmark vil også fortsætte indsatser på reintegrationssområdet for frivilligt hjemrejste og derigennem sikre en værdig og bæredygtig tilbagevendende. Derudover vil vi fortsat løbende inddrage den ressourcebase, som den somaliske diaspora i Danmark udgør.

Og for det tredje vil det danske engagement bidrage til fattigdomsbekæmpelse gennem inklusiv og bæredygtig, privatsektordrevet økonomisk udvikling og jobskabelse med særligt fokus på kvinder og unge. Vi vil bidrage til bedre rammevilkår for den private sektor og støtte investeringer i små og mellemstore virksomheder. Vi vil også understøtte de danske erhvervsinteresser og virksomheder, der i begrænset men stigende grad er ved at få øjnene op for mulighederne i Somalia.

De strategiske målsætninger i landepolitikpapiret vil bl.a. i de kommende år blive understøttet af et nyt landeprogram for Somalia for perioden 2019-2023 samt et regionalt Freds- og Stabiliseringsprogram for Afrikas Horn for perioden 2018-2022.

Med landepolitikken ønsker vi at fremme indfrielsen af FN's verdensmål i Somalia. Engagementet i Somalia vil bl.a. fokusere på verdensmål 1 og 2 om afskaffelse af fattigdom og sult, mål 5 om ligestilling mellem kønnene og styrkede rettigheder for piger og kvinder, herunder bekæmpelse af kønsbaseret vold og omskæring af kvinder, mål 8 om fremme af bæredygtig vækst og anstændigt arbejde. Mål 16 om fred, retfærdighed og stærke institutioner vil stå særligt centralt i en somalisk sammenhæng.

Vi har generelt en god dialog med de somaliske myndigheder. I den politiske dialog med regeringen vil vi i den kommende periode lægge vægt på emner som god regeringsførelse og anti-korruption, sikkerhed, økonomiske reformer og menneskerettigheder samt fortsat dialog om tilbagetagelse af somaliere uden lovligt ophold i Danmark.

Om vi kan lide det eller ej, har udviklingen i Somalia væsentlig betydning for Danmark. Vi vil ikke lade stå til, selvom situationen i landet er vanskelig. Udkastet til landepolitikken er et ambitiøst bud på, hvordan Danmark, i partnerskab med andre, kan bidrage til at fremme potentialet i Somalia.